

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2520) ได้กล่าวถึงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไว้ว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาดังประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

กรมสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ เพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาต่อ รู้จักคิด วิเคราะห์ ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างมีระบบมีความเข้าใจในปัญหา และแนวทางที่จะแก้ปัญหาของสังคม รู้จักปรับตัว และปรับปรุงตนเองให้เกิดความเหมาะสมที่ต้งาม ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางบ้าน เศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของไทยทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้คำนึงมานานพอสมควร แต่การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรยังประสบปัญหาอยู่มาก จากรายงานการติดตามผล และแนะนำการใช้หลักสูตรทั้งสองระดับดังกล่าวของกรมสามัญศึกษา ไขชี้ให้เห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือพฤติกรรมการสอนของครู และได้รวบรวมพฤติกรรมดังกล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. ครูโดยทั่วไปยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูยังเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แสดงบทบาทของตนในฐานะผู้ป้อนวิชาความรู้ให้นักเรียน และนักเรียนเป็นผู้รับเท่านั้น
2. ครูยังไม่ใส่ใจในการหาความรู้และปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัยทำให้ครูขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ
3. ครูไม่เตรียมการสอน และขาดความรับผิดชอบในวิชาที่สอน
4. ครูไม่ชอบอุปกรณ์การสอน
5. ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มหลักสูตร
6. ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน

นอกจากนี้ยังพบว่า ครู - อาจารย์ขาดความรู้ในหลักวิชาครู และจิตวิทยาการศึกษาครูบางคนต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสอน ครูอาจารย์ไม่เข้าใจหลักการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (กองแผนงานกรมสามัญศึกษา, 2528)

จากการสรุปผลการพัฒนาการศึกษา และประเด็นปัญหาหลักของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) หนึ่งในปัญหาและสาเหตุที่ทำให้การศึกษายังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควรคือ การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาแม้การเรียนการสอนด้านความรู้ วิชาการ สมรรถนะผลทางการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษากระทำไม่ได้ทั่วถึง และไม่เพียงพอทั้งยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร (สำนักนายกรัชมตร, 2529)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดนโยบาย และแผนการบริหารและพัฒนาการศึกษาขึ้น โครงสร้างของแผนงานประกอบไปด้วยแผนงานหลัก 3 แผน คือ การบริหารและการจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษา และแผนงานหลักสนับสนุนและส่งเสริมในการที่จะปฏิบัติงานตามโครงสร้างของแผนงานหลักให้บรรลุผล กรมสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายขึ้น 10 ข้อ "คุณภาพการศึกษา" เป็นนโยบายข้อหนึ่งของกรมสามัญศึกษา และนอกจากนี้กรมสามัญศึกษายังได้กำหนด "จุดเน้นการ

พัฒนาการศึกษาตามนโยบายและแผนกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2532" ชั้นอุกซ้อ โดยมีจุดเน้นข้อที่ 3 เป็นเรื่อง "การเร่งรัดคุณภาพการเรียนการสอน" (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2530)

กรมสามัญศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยได้ระบุไว้ในนโยบายของแผนการบริหารและพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารและสนับสนุน ข้อ 10.6 ไว้ว่า "ปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ จัดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา พัฒนา และนำนวัตกรรม กระบวนการนิเทศ ทางไกล และการนิเทศภายในมาใช้พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ทั้งแก่การสรรหา คัดเลือกศึกษานิเทศก์ การฝึกอบรม ทักษะความสามารถ การโยกย้ายสลับงานหน้าที่ ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์ผู้ทำการสอน รวมทั้งพัฒนาเทคนิค การนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้วางโครงสร้างแผนงานหลักสนับสนุนและส่งเสริม ข้อ 3.10.1 ไว้คือ "งานส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา" และ 3.10.7 ไว้คือ "โครงการนิเทศและติดตาม"

ดังนั้นกรมสามัญศึกษาจึงมีโครงการที่จะพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน โดยได้กำหนดโครงการว่า "โครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน" ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) โดยมีขั้นตอนและเป้าหมายในการดำเนินการตามโครงการ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองหาแนวทางในการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ระยะในการดำเนินการคือ ปีงบประมาณ 2527 - 2528 โดยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 ขยายผลการทดลองในขั้นตอนที่ 1 เป็นการดำเนินการของเขตการศึกษาต่าง ๆ จัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ขึ้นในโรงเรียนที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนทุกเขตการศึกษา ดำเนินงานในปีงบประมาณ 2528 - 2929

ชั้นตอนที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ จัดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึงในปีงบประมาณ 2530 - 2534 (ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6) โดยวางเป้าหมายไว้ คือ

พ.ศ. 2530	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	140	โรงเรียน
พ.ศ. 2531	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	570	โรงเรียน
พ.ศ. 2532	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1,000	โรงเรียน
พ.ศ. 2533	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1,420	โรงเรียน
พ.ศ. 2534	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1,836	โรงเรียน

(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2531)

จากการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาในปัจจุบัน ได้มีผลการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งถึงสภาพของการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังนี้

วันทนีย์ เฟื่องฟูเกียรติ (2530) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูต่องานนิเทศงานวิชาการภายในโครงการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจต่องานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในส่วนภูมิภาคนั้นทำการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ มี 3 คน คือ พิศเพลิน ละม้ายแซ (2530) วิจัยภาคเหนือ ปราโมทย์ สุวรรณกิจ (2530) วิจัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชานี มีเพียร (2530) วิจัยในภาคใต้ ได้ผลการวิจัยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2530 และ 2531 กรมสามัญศึกษายังได้ติดตามผลของโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยจัดให้มีการสัมมนา ผู้ผลิตนวัตกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียน ปฏิบัติการตัวอย่างการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ผลิตนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างได้แสดงออกและเป็นการเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา การเรียนการสอน การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนขึ้น ระหว่างโรงเรียนให้กว้างขวางขึ้น (ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2531)

การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่ง วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และสุทธิญา ธีระกุล (2520) กล่าวว่า หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอยู่ที่คุณภาพการสอน และวิธีซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง ซึ่ง กลิคแมน (Glickman, 1981) และ สันต์ ชรรรมบำรุง (2526) ยังได้กล่าวว่าการนิเทศการสอนมุ่งในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง สอดคล้องกับ อาย เนทเซอร์ และ เกรย์ (Eye , Netzer and Krey, 1971 อ้างใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2532) กล่าวถึงนิเทศการสอนไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายเบื้องต้นนั้นเน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นความคาดหวังของระบบโรงเรียน นิพนธ์ ไทยพานิช (2532) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การนิเทศการสอนนอกห้องเรียน และการนิเทศการสอนในห้องเรียน ซึ่งการนิเทศการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2532) กล่าวไว้ คือ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้

1. วิเคราะห์และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้
2. เลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน
3. วิธีการสอน
4. วัสดุประกอบการสอน
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
6. ประเมินผลการเรียนการสอนและปรับปรุงการวัดผลให้มีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ปีที่ 5 ทั่วประเทศ (กรมสามัญศึกษา, 2533) ผลสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากวิชาต่าง ๆ โดยส่วนรวมค่าทุกเขตการศึกษา เฉลี่ยรวมต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ยกเว้นสุขศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ของวิชาต่าง ๆ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับค่าทุกเขตการศึกษา เฉลี่ยรวมต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ยกเว้นสังคมศึกษา และสุขศึกษา แม้ว่า

โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จะได้อันดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ แต่ต่ำกว่า⁶
ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้กรมวิชาการ (2533) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้สรุปว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของกลุ่มวิชาต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในการตรวจสอบ
คุณภาพการศึกษา เมื่อปี 2527, 2528 และ 2529 เท่าใดนัก ทั้งในส่วนที่เป็นค่าเฉลี่ย
คะแนนระดับประเทศของแต่ละกลุ่มวิชาที่ได้อันดับค่า ซึ่งจัดอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ
และได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่า มี
3 องค์ประกอบ คือ

1. สภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่อาชีพของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางบ้าน
การได้รับความช่วยเหลือทางการเรียนจากทางบ้าน สภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครู
และขนาดของโรงเรียน

2. ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนตัวของนักเรียน วุฒิการศึกษาของครู วัสดุ
อุปกรณ์ในโรงเรียน สภาพเกี่ยวกับโรงเรียน

3. กระบวนการ ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และพฤติกรรมการ
การสอนของครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้ทำการวิจัยและสรุป
ว่าไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ตัวบ่อนจะพร้อมเพียงใด พฤติกรรมการสอนของ
ครูก็ยังเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่มาก พฤติกรรมการ
สอนของครู จึงเป็นตัวที่ช่วยให้มาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับที่พึงประสงค์และใกล้เคียง
กันมากขึ้น

สิ่งที่กล่าวมาแล้วว่าการนิเทศการสอน เป็นการนิเทศโดยตรงต่อครูเพื่อช่วย
เหลือปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีคุณภาพ
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพื่อส่งผลไปยังคุณภาพการศึกษาของนักเรียน จึง
ควรศึกษาการจัตนนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ว่าจัด
อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการจัดการนิเทศการสอน เพราะว่าโรงเรียน
มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เข้าโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายใน

โรงเรียน ครบทั้ง 106 โรงเรียนแล้ว (ประกาศกรมสามัญศึกษา 2530, 2531, 2532) และจากการวิจัย ที่สุเทพ อภิณฑพานิชย์ (2531) ศึกษาเรื่องการบริหารงานของ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชา เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโครงการนิเทศ งานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ศึกษาตามแนวปฏิบัติงานโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของกรมสามัญศึกษา ปี 2530 6 ท่านด้วยกัน พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคลากร ในโรงเรียนโดยผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสังเกตการสอนในห้องเรียน ซึ่งจัดเป็น กิจกรรมหนึ่งของงานนิเทศการสอน

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องการจัดนิเทศการสอน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครว่าจ้อย่างไร มีปัญหา การจ้อย่างไร ประกอบกับยังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องนี้มาก่อน ซึ่งผลการวิจัยจะได้เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำถามที่ต้องการคำตอบ

1. สภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนจ้อย่างไร ตั้งแต่ชั้น เตรียมการ ขึ้นดำเนินการ และชั้นประเมินผลการนิเทศการสอน
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน มีปัญหาใน การเตรียมการนิเทศการสอน การดำเนินงานนิเทศการสอน และการประเมินผล การสอนอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร 106 โรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร 106 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 106 คน รวม 212 คน และหัวหน้าหมวดวิชา 9 หมวด จำนวน 954 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 1,166 คน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ศึกษาการจัดการนิเทศการสอน

1.1 การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

1.1.1 วางแผนนิเทศการสอน

1.1.2 การเตรียมบุคลากร ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน

1.1.3 การเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดการนิเทศการสอน

1.1.4 การเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน

1.2 การดำเนินการนิเทศการสอน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.2.1 นิเทศการสอนในห้องเรียน มีเทคนิคการนิเทศการสอนดังนี้

- เทคนิคการนิเทศการสอนแบบคลินิก

- การนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์

- การเยี่ยมชมชั้นเรียน

- การทดลองในห้องเรียน

- การสาธิตการสอน

1.2.2 นิเทศการสอนนอกห้องเรียน มีเทคนิคการนิเทศการสอน ดังนี้

- การปรึกษาหารือ

- การประชุมอภิปราย

- การสาธิตการสอน
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- การศึกษานอกสถานที่
- ห้องสมุดเฉพาะสำหรับครู
- ป้ายนิเทศ และนิทรรศการการนิเทศ

1.2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศการสอน

1.3 การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

2. ศึกษาปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนเกี่ยวกับ

2.1 การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน

2.2 การดำเนินการจัดการนิเทศการสอน

2.3 การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้กรมสามัญศึกษา นำไปปรับปรุงและส่งเสริมให้มีการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการนิเทศการสอน หมายถึง การจัดให้มีการดำเนินการนิเทศการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อให้มีการจัดการสอนในโรงเรียนบรรลุตามความต้องการ

การนิเทศการสอน หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของผู้นิเทศการสอน โดยร่วมมือปรึกษาหารือกับครู เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน อันเป็นแนวทางให้แก่ครูนำไปใช้ในการปรับปรุง และ

พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

หัวหน้าหมวดวิชา หมายถึง ผู้มีตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาที่ทำหน้าที่นี้เทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษา ในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 106 โรงเรียน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้หลักการดังนี้

1.1.1 จัดแบ่งตามขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่จัดการนิเทศการสอนในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 106 โรงเรียน เป็น 4 ขนาด เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวน	39 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน	55 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน	8 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน	4 โรงเรียน

1.1.2 คำนวณหาตัวอย่างประชากร ตามขนาดโรงเรียน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane , 1970) ได้ตัวอย่างประชากรในแต่ละขนาด ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวน	35 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน	48 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน	7 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน	3 โรงเรียน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากร 93 โรงเรียน

1.2 หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขนาดโรงเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนแต่ละขนาด

1.3 กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาทุกคน ในโรงเรียนที่สุ่มได้ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 93 โรงเรียน
ได้ 93 คน

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 93
โรงเรียน ได้ 93 คน

หัวหน้าหมวดวิชา หมวดละ 1 คน รวม 9 หมวด จาก 93
โรงเรียน ได้ 837 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 1,023 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสอนในโรงเรียน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับ หัวหน้าหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา และการนิเทศการสอน ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ไ้จากการศึกษามาประมวล กำหนดเป็นขอบข่ายและเนื้อหาของ เครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. การสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด และขอบเขตของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อให้ขอเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมในเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
7. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือเพื่อความ รวบรวมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมสามัญศึกษา เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ฉบับ ในลักษณะเดียวกัน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่ และหาการร้อยละจำแนกตามขนาดโรงเรียน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่ และหาการร้อยละจำแนกตามขนาดโรงเรียน แล้วนำเสนอผลในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่และหาการร้อยละจำแนกตามขนาดโรงเรียน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าสถิติ คือร้อยละ

$$\text{การหาร้อยละของรายการ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบในข้อนี้ทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2525)

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสอบถาม และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในส่วนสุดท้าย เป็นรายการอ้างอิง และภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย